

Barraca de la vinya del Cantarillo

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Rasot del Puig
Alçada: 313

Coordenades:

Latitud: 41.63059
Longitud: 1.88024
UTM Est (X): 406729
UTM Nord (Y): 4609368

Classificació

Número de fitxa 08053 - 387
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Popular Modern Contemporani
Segle XVIII-XIX
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: La barraca té un despreniment de la corona i de la coberta per la part posterior i un moviment estructural general que si bé podria ser d'origen, s'ha agreujat amb la pressió provocada per la vegetació arbustiva. Al seu interior encara hi ha una gran quantitat de tiges d'arítjol (*Smilax aspera*) que han travessat la coberta buscant la humitat.

Protecció Legal
Observacions protecció: BCIL -Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (2015)
Accés Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08052A008000210000OW
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch

Descripció

Barraca de pedra seca, ubicada a mà dreta del corriol que mena des de la vinya del Macià, al vessant d'obaga del turó de l'Escletxa cap a la font del Prat. Per accedir-hi cal pujar per la carretera BV-1273, i un cop passat el mas Puig, abans d'arribar al cementiri municipal, s'ha de trencar a mà dreta, per un camí de terra que entra al bosc. En trobar una bifurcació, cal continuar pel de l'esquerra, que va resseguint el rasot. Està situada gairebé a tocar del camí, adossada a un marge que serveix de pedrís per seure. Presenta una planta mixta, resultat d'un possible moviment estructural que va originar el reforçament per la façana nord-oest amb una doble corona, per això dona la sensació de que la porta ha estat desplaçada cap a la dreta. L'interior, més o menys irregular, mesura uns dos metres i mig de diàmetre. Ha perdut una part del ràfec i de la terra de recobriment exterior que la protegeix de les filtracions d'aigua, sobretot originat per la gran quantitat de vegetació que l'envoltava, que la feia invisible.

La porta està orientada al sud-oest, amb una única llinda, plana, que presenta una fissura pel seu costat dret com a resultat de la pressió provocada per les arrels i les branques d'un marfull de grans dimensions. Els brancals són rectes, lleugerament desplaçats pel moviment estructural. Mesura 1,20 metres d'alçada per una amplada màxima de 0,70 metres. Els murs tenen un gruix de 0,60 metres. La coberta era de volta per aproximació de filades. Té una espitllera orientada al nord-oest.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra amb el codi 7750.

El grup de La Foradada va desbrossar l'entorn per tal de poder recuperar la visibilitat i protegir-la d'un enderroc prematur.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Castellbell i el Vilar aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterrar el terreny i també en alguns ponts per facilitar el pas dels torrents.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser

de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

- MARTÍN i VILASECA, Fèlix i PREIXENS i LLEVADOT, Josep (2005). Les construccions de pedra seca. Inventari de cabanes de volta, balms murades i aljubs a les terres de Lleida. Pagès editors. Lleida.
- QUERALT BOLDÚ, Ramon (2008). Les cabanes de volta de les Borges Blanques. Paisatges, fets i gent. Cossetània edicions. Valls.
- RIPELL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.
- SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.
- SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.
- SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.
- SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.
- VALLS i PUEYO, Joan (2002). Les construccions de pedra seca al terme de Castellbell i el Vilar; dins Dovella, núm. 78. Manresa, pàgs. 56 - 59.

